

SANTIAGO VALENZUELA

Plaza Elíptica

EDICIONS DE PONENT, 2011; PREMIO NACIONAL DE CÓMIC 2011

► Perdido entre Tenientes Coronales de opereta y Príncipes de la Iglesia de temperamento esquinado, desconocedor de la alta política como de la baja y con pocas mañas diplomáticas, fiándolo todo a un dudoso carisma guerrero, la pura potra, a un alcohólico albur, la buena estrella del Capitán Torrezno corre el riesgo de convertirse en una nota al margen de una Historia que nadie quiere escuchar. Y sin embargo la Hora es grave. Es el nuevo Premio Nacional del Cómic 2011, el séptimo volumen de *Las Aventuras del Capitán Torrezno*, con el que Santiago Valenzuela (San Sebastián, 1971), inició un segundo ciclo de la saga de este personaje.

VICENT MORERA FERRANDO

Una paella de biodiversitat

EDICIONS DEL BULLENT, 2011

► Què és la biodiversitat? Per què estem obligats a preservar-la? Com ho podem fer? Podem respondre aquestes preguntes fent una paella o escoltant cançons reivindicatives? Llegiu aquestes pàgines i veureu que sí. Ja han acabat les classes i la colla d'amics només pensen en anar de festa. El dinar de final de curs encendrà l'espuma de la paella de Sant Jaume i del concert de rock a la mar. Les cançons de La Gossa Sorda i Obrint Pas, entre d'altres, conduiran a la reivindicació per un planeta més just i més net, on la preservació de la biodiversitat jugarà un paper clau.

LLUÏSA CUNILLÉ

El tiempo

REVISTA PRIMER ACTO, PREMI BORN DE TEATRO, 2011

► En el tercer número de 2011 aparece el texto en castellano de *El Temps*, último Premi Born de teatro, cuya siguiente edición se falla el 19 de noviembre. La propia dramaturga catalana **Lluïsa Cunillé**, galardonada en 2010 por el Ministerio de Cultura de España con el Premio Nacional de Literatura Dramática, ha traducido su pieza en torno a sucesivos encuentros entre dos únicos personajes. En el mismo número también se puede encontrar una editorial sobre el 15 M, *Teatro y cultura democrática*, por **José Monleón**, o un repaso a los Premios Max 2011, entre otras cosas.

NATHALIE KUPERMAN

Quando éramos seres vivos

LA ESFERA DE LOS LIBROS, 2011

► Una mirada a la crisis actual que ha cautivado a los lectores de toda Francia. ¿Cómo actuar cuando se pone en marcha el «sálvese quien pueda»? ¿Cómo resistir cuando la amenaza del paro te corroe el ánimo? ¿Cómo no renunciar a algo, cuando todo se quiebra bajo el peso de la angustia y el miedo al despido? Éstas son las preguntas que se plantean en secreto los empleados de Mercandier Presse cuando reciben el anuncio de la venta de la empresa a ese emprendedor con métodos de gestión expeditivos. Estructurada como una tragedia antigua, describe la decadencia individual y colectiva, apunta el germen de la rebelión, pero también de la esperanza.

Enguany s'han complert els 25 anys de la declaració del Parc Natural de l'Albufera i el centenari de l'adquisició del llac per la ciutat de València. Aquest reportatge fa un repàs a les publicacions científiques, divulgatives i també literàries amb l'Albufera com eix.

L'Albufera, espai de natura... i cultura

Reportatge

POR ANTONI ZARAGOZÀ

■ El 23 de juny del 1911, **Alfons XIII** va signar la llei de cessió de l'estany de l'Albufera, a mans de l'Ajuntament de València. Segons la inscripció registral del 1950, l'adquisició d'aquesta antiga propietat de l'Estat pel consistori incloïa la condició expressa que «en cas d'alteració o reducció» revertiria de nou al'Estat. Però, la iniciativa del grup majoritari republicà-progressista, que controlà el consistori durant la dècada 1901-1911, amb el suport mediàtic del diari blasquista *El Pueblo*, d'intel·lectuals i escriptors de prestigi com **Azorín**, i pintors de renom, com **Fillol** o **Peris Brell**, contribuïren a sensibilitzar l'opinió pública valenciana i a despertar l'interès pel seu ús públic, davant la seua evident minva i degradació.

L'Albufera de València ha estat sotmesa a activitats de regulació i aprofitament des de l'època medieval, de baixa intensitat, i una altra de molt més agressiva a partir del XVIII. La memòria col·lectiva de la gent de l'Albufera conserva la imatge d'un paisatge de ràpides transformacions i de degradació continuada. Tanmateix, aquesta memòria col·lectiva no va més enllà d'un segle o segle i mig, quan es crearen els tòpics sobre la fertilitat de les terres valencianes. I, si aquesta memòria col·lectiva no anava massa lluny, la producció literària entorn a l'estany era ben escassa, contribuint al seu desconeixement, malgrat el seu interès ecològic i valor simbòlic. La primera descripció de l'Albufera la trobem a **Gaspar Joan Escolano** (1611), qui li dedicà un capítol de la seua *Segunda parte de la Década primera de la Historia de Valencia*, on parlava del seu origen, de barrancs i ullals, de les salines reials, de caça,

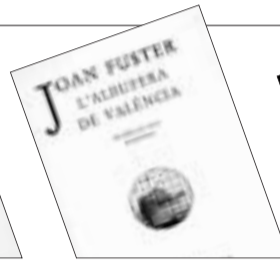
pesca, aus, etc. Escolano també recollí antigues referències dels clàssics, com **Estrabó** i **Plini el Vell**, i la seua obra fou considerada referència de posteriors obres d'investigació científica. El temps de la Il·lustració no hi aportà res de nou: **Cavanilles** s'ocupà dels arrossars, i **Castelló** no hi anà més lluny. A les acaballes del XVIII es publicaren tres treballs; dos d'ells de línia generalista sobre història natural d'Espanya (**Sáñez i Bowles**), i un tercer, *Catálogo y descripción dels pardals de l'Albufera de Valencia*, d'**Orellana**, era un inventari faunístic i cinegètic.

No seria, però, fins el segle XX, en què l'Albufera fou objecte d'estudi i coneixement científic, a través del grup investigador del Laboratori de Hidrologia Espanyola del Instituto General y Técnico de Enseñanzas Medias de València. Menció especial mereix el treball de **Max Thede** del 1933, *L'Albufera de València* (PUV, 2009), una impecable i acurada descripció etnogràfica de l'aiguamoll —la vida, l'habitatge dels seus pobladors, l'activitat professional i el llenguatge—, i de qui **Sanchis Guarnier** va dir que era «el millor estudi d'etnografia valenciana publicat fins el present».

La Guerra Civil s'endugué de la mà dues dècades de silenci, trencades per la publicació d'un llibre, *Pardo*, 1942, i un article del geògraf **Casas Torres** (1943). Durant els anys cinquanta l'interès per l'aiguamoll reviscolà amb la publicació d'alguns estudis esparsos, fins els anys setanta, en què l'interès ciutadà per l'Albufera i el seu coneixement científic s'esdevingué arran d'un projecte urbanitzador de la Devesa, promogut per l'Ajuntament franquista de València, caracteritzat per una irremediable agressió al medi natural amb la substitució de la primera línia dunar per un passeig marítim i la construcció de 40 edificis

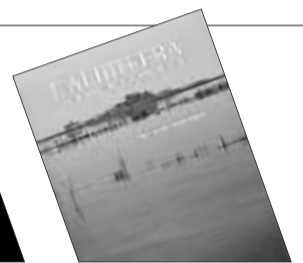
VICENÇ M. ROSELLÓ I VERGER
L'Albufera de València
► L'ABADIA DE MONTSERRAT, 1995

JOAN FUSTER
L'Albufera de València
► BROMERA, 1993

CARLES SANCHIS IBOR
Regadiu i canvi ambiental a l'Albufera de València
► PUV, 2010

PACO TORTOSA Y PEPA PRÓSPER
L'Albufera, guia de descoberta del parc natural
► PUV, 2007

GASPAR JUAN ESCOLANO
Segunda parte de la década primera de la historia de Valencia
► 1611

MAX THEDE
L'Albufera de València
► PUV, 2009

ALBERT FERNÁNDEZ I XULVI
L'espectre d'Àngela
► PERIFÈRIC, 2010

JOSÉ R. SEGUÍ
Els dies de l'aventura
► DENES, 2009

de més de vuit altures, amb les corresponents infraestructures viàries. La premsa s'havia fet ressò d'algunes protestes i el diari *Las Provincias* inicià una campanya en contra d'aquest projecte i de sensibilització de l'opinió pública valenciana (**Anna Mateu** i **Martí Dominguez**, *Mètode*, 2011; i *Zer*, 2011). Hi havia un precedent, però. El 1929, la Junta del Aeroport de València, presidida per l'alcalde de València, aprovà la construcció d'un aeroport a la Devesa del Saler, que constaria d'una terminal de terra, i d'una altra en les aigües de l'Albufera. A l'agost començaren les obres d'aplanament de dunes i de tala de la Devesa. Però l'elevat cost de construcció i la cessió de terrenys municipals de l'Ajuntament de Manises ferer que s'abandonaren obres i projecte (Ester, Alba, FMCJ, Manises 2007).

El punt d'inflexió s'esdevingué el 1986, amb la declaració de l'Albufera com a parc natural. Aquesta visió nova de l'imaginari col·lectiu, ara compromès en la protecció i conservació dels paratges naturals, vindrà acompanyada d'una allau de publicacions científiques i divulgatives. Un dels treballs més rellevants és l'obra *L'Albufera de València*, de **Vicent Roselló**, V.M. (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995) un magnífic treball de divulgació científica, amb les últimes investigacions sobre l'origen i història de l'Albufera, un estudi de primera magnitud sobre la vegetació, la fauna, l'avifauna, els peixos albuferencs, els poblaments, i abundant material etnogràfic. No

menys important és l'obra de **Carles Sanchis Ibor**, *Regadiu i canvi ambiental a l'Albufera de València* (PUV 2010), un estudi del procés de canvi i modificació ambiental experimentat per l'aiguamoll de resultes de les intervencions humanes que han fet de l'Albufera un espai de natura i cultura. Aquest escenari és el protagonista d'una guia excepcional, *L'Albufera, guia de descoberta del Parc Natural* (PUV 2007), de **Paco Tortosa** i **Pepa Prósper** que descobreix el Parc Natural a través de diversos itineraris, on el viatger s'hi trobarà amb uns paisatges colpidors i irrepetibles.

Pel que fa al gènere de ficció, els escriptors valencians tot just s'hi han interessat. Les novel·les de **Blasco Ibáñez** en són el referent primerenc: *Cañas y barro*, o *La barraca*, tingueren més que notable ressò. Altres autors s'hi han acostat: **Fuster**, *L'Albufera de València* (Bromera, 1993), **Piera**, *El cas de l'Albufera* (COPUT 1988); i més recent, **José Ricardo Seguí**, *Els dies de l'aventura* (Denes 2009), **Albert Hernández i Xulvi**, *El tio Rajola i Estiu a l'Albufera* (Denes, 1996), *L'espectre d'Àngela* (Perifèric, 2010), **J.F. Puchalt**, *El guardià de l'Albufera* (Milocha, 2000), d'entre altres; tots però, destinats preferentment a un públic juvenil.

L'abundant oferta bibliogràfica sobre l'Albufera de València ha deixat al descobert tot el que encara se'n desconeix: l'evolució de l'ecosistema, la potencialitat literària i cinematogràfica, i el valor cultural i ambiental.

HANNAH ARENDT
Sobre la violència

ANGLE EDITORIAL, 2011

► Primera traducció al català d'un dels llibres claus del XX sobre les relacions entre poder i violència. **Hannah Arendt** se sentí interpel·lada pels esdeveniments de la dècada dels seixanta i reflexionà entorn del lloc de la no-violència i de la retòrica de la violència en les revoltes dels estudiants, els moviments a favor dels drets civils, la Nova Esquerra i el Black Power. A *Sobre la violència* ho fa tenint en compte la guerra freda i el nivell de desenvolupament tècnic dels instruments de la violència. Arendt considera que paraules com *poder*, *fortalesa*, *força*, *autoritat* i *violència* fan referència a fenòmens diferents. Emprar-los com a sinònims indica sordesa i ceguesa.

ERNESTO SCHOO

Mi Buenos Aires querido

PRE-TEXTOS, 2011

► Frente al desafío de escribir sobre la compleja ciudad de hoy, y la imposibilidad de abarcar a Buenos Aires en su tupida trama urbana, avizoré una sola elección posible: referirme a «mi» ciudad, el espacio acotado en que ha transcurrido mi ya larga vida. Habrá lector que me reproche no ocuparme del tango, del barrio de La Boca, de la vida nocturna o de la calle Corrientes. He preferido dejar esos lugares comunes en las páginas de cuanta guía turística existe sobre el tema. Con la única excepción del Teatro Colón, porque ocupa un sitio preferencial en mi vida. Al releerme, al final de esta excursión totalmente subjetiva advierto los límites de mis andanzas porteñas.

ALBERTO BARRERA TYSZKA

Rating

ANAGRAMA, 2011:

► ¿Hasta dónde llegará la TV en su desesperada búsqueda de audiencia? *Rating* explora los límites morales en el mundo de los *reality shows* y hurga en la industria de la telenovela latinoamericana. La novela alterna, hasta fusionarlas, la voz de un guionista en la crisis de los 50, que después de dos décadas escribiendo melodramas televisivos se ha vuelto cínico y descreído, con la de un estudiante de literatura que quiere ser poeta y ha conseguido un trabajo menor en un canal. La sintaxis es asimilable al efecto caótico de la retórica televisiva. El libro analiza una industria responsable de la educación sentimental de un continente con la cursilería como producto de exportación.

NANCY MITFORD

Trifulca a la vista

LIBROS DEL ASTEROIDE, TRADUCCIÓN: PATRICIA ANTÓN 2011

► Una de las novelas más divertidas de **Nancy Mitford**, en la estela de **P. G. Wodehouse**, y a la vez su novela más polémica. Publicada en 1935 en pleno ascenso del fascismo en Europa, *Trifulca a la vista* —una alocada comedia de enredos ambientada en la campiña inglesa— satiriza a los devotos seguidores del fascismo británico. Por presiones familiares, Mitford se vio obligada a prohibir la reedición de la obra. La reacción de sus hermanas **Unity**, filonazi y amiga personal de **Hitler**, y **Diana**, que había dejado a su marido por **Oswald Mosley**, líder de los fascistas británicos, llevó a la autora a prohibir la reedición de la obra. En 2010 los herederos la autorizaron.

1

2

3

7

6

5

4

VIATGE PER L'ENTORN NATURAL I HUMÀ DEL TERCER AIGUAMOLL MÉS IMPORTANT D'ESPANYA

ESTANY DE PLATA I VIDA. 1 Imatge aèria extreta del llibre «L'Albufera. Guia de descoberta del parc natural», de Paco Tortosa i Pepa Prósper. 2 Vela llatina en el Palmar. 3 MARGA FERRER 3 Processó del Crist del Palmar per l'Albufera 4 EDUARDO RIPOLL 4 Edificis a la Devesa. De no haver estat paralitzat el projecte urbanitzador de l'Ajuntament franquista de València, als anys vuitanta, aquest seria el paisatge actual. Imatge extreta del llibre «L'Albufera. Guia de descoberta del parc natural». 5 L'aiguamoll és un espai vital per a la fauna avícola. 6 FERRAN MONTENEGRO 6 Plantant arròs a mà a l'Albufera. 7 ABELARD COMES 7 La típica imatge de foto. Un capvespre mirant al llac. 8 FERNANDO BUSTAMANTE